

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๖๖

เรื่องพิจารณาที่ ๑๗/๒๕๖๖

วันที่ ๑๘ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๖

ระหว่าง { ศาลอาญา

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๓๔ หรือไม่

ความเห็น

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๓๔ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย โดยมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุนเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย” วรรคสอง บัญญัติว่า “กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง” และมาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน” และวรรคสอง

บัญญัติว่า “เสรีภาพทางวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่การใช้เสรีภาพนั้นต้องไม่ขัดต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และต้องเคารพและไม่ปิดกั้นความเห็นต่างของบุคคลอื่น”

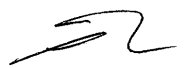
ประมวลกฎหมายอาญาเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีความมุ่งหมายเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของส่วนรวมให้พ้นจากการประทุษร้ายโดยอาศัยการลงโทษเป็นมาตรการสำคัญ เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น การกระทำดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนโดยตรงไม่ว่าความผิดนั้นจะเป็นความผิดที่เป็นความผิดในตัวเองหรือความผิดที่กฎหมายห้ามก็ตาม เพราะการกระทำความผิดดังกล่าวจะทำให้ประชาชนเกิดความไม่มั่นใจในสวัสดิภาพและความปลอดภัยของตนในอันที่จะอาศัยอยู่ภายในรัฐอย่างสงบสุข บุคคลใดกระทำความผิดอาญา จะต้องได้รับโทษตามกฎหมายมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของการกระทำความผิด ประมวลกฎหมายอาญาแบ่งแยกความผิดอาญาไว้สองประการด้วยกัน คือ ประการที่หนึ่ง ความผิดอาญาต่อแผ่นดินหรือความผิดอันยอมความไม่ได้ เป็นความผิดในทางอาญาซึ่งนอกจากจะมีผลกระทบต่อตัวผู้ที่ถูกกระทำโดยตรงแล้วยังมีผลกระทบต่อสังคมโดยรวมอีกด้วย รัฐจึงจำต้องเข้ามาดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด แม้ผู้ถูกกระทำนั้นไม่ตั้งใจเอาความหรือดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดก็ตาม เพื่อเป็นการปกป้องสังคมโดยรวม และประการที่สอง ความผิดต่อส่วนตัวหรือความผิดอันยอมความได้ เป็นความผิดในทางอาญาที่มีผลกระทบต่อตัวผู้ที่ถูกกระทำโดยตรง แต่มิได้มีผลร้ายกระทบต่อสังคมโดยรวม หากผู้ถูกกระทำนั้นไม่ตั้งใจเอาความหรือดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด รัฐก็ไม่จำเป็นต้องเข้ามาดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดอีกต่อไป โดยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๗ เป็นบทบัญญัติในลักษณะ ๖ ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน บัญญัติว่า “ผู้ใดวางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท”

ข้อโต้แย้งของจำเลยทั้งสองที่ว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๗ เป็นบทบัญญัติที่ไม่ชัดเจนแน่นอน เนื่องจากไม่ได้บัญญัติถ้อยคำว่า “อันอาจเป็นอันตรายแก่ประชาชนทั่วไป” อันเป็นคุณธรรมที่เป็นมูลฐานที่กฎหมายต้องการคุ้มครองอย่างชัดแจ้ง และบทบัญญัติที่มุ่งหมายจะคุ้มครองทรัพย์ของบุคคลมีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๘ ฐานทำให้เสียทรัพย์อยู่แล้ว ซึ่งเป็นการทำลายหรือทำให้ทรัพย์ของผู้อื่นเสียไปเช่นเดียวกัน ทั้งบทกำหนดโทษของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๘ ต่ำกว่าและเป็นความผิดอันยอมความได้ จึงไม่ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิดชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ นั้น เห็นว่า กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อควบคุมความสงบเรียบร้อยของบุคคลในสังคม มิให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งไปละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น หรือให้บุคคลที่ถูกละเมิดสิทธิสามารถบังคับโทษกับผู้กระทำความผิดได้โดยใช้กระบวนการ

ยุติธรรมทางศาล กฎหมายอาญาจึงเป็นกฎหมายที่บัญญัติถึงการกระทำอย่างใดเป็นความผิดและกำหนดโทษสำหรับความผิดนั้นไว้ โดยโทษที่ลงแก่ผู้กระทำความผิดจะต้องเป็นโทษตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย ประกอบกับตามหลักกฎหมายอาญาจะมีหลักประกันที่ว่า กฎหมายอาญาต้องบัญญัติให้ชัดเจนแน่นอน (Nullum crimen sine lege certa) โดยต้องบัญญัติถึงการกระทำที่เป็นความผิดอย่างชัดแจ้ง ไม่คลุมเครือ และชัดเจนแน่นอนเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้ประชาชนที่จะถูกบังคับใช้ตามกฎหมายนั้นรู้ว่าการกระทำอย่างใดมีความผิดและเมื่อกระทำการนั้นแล้วจะได้รับโทษเช่นไร อย่างไรก็ตาม การบัญญัติกฎหมายที่ลงลึกไปถึงในรายละเอียดอาจส่งผลกระทบต่อผู้กระทำความผิดหลุดรอดพ้นจากโทษไปได้ด้วยเหตุที่ว่า การตรากฎหมายไม่ครอบคลุม และไม่ทันต่อสถานการณ์ของบ้านเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น คดีลักกระแสไฟฟ้า หรือคดีลักใช้คลื่นสัญญาณโทรศัพท์ หรือกระทำความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ดังนั้น บทบัญญัติของกฎหมายอาญาจึงจำเป็นต้องมีความชัดเจนเพียงพอระดับหนึ่งแล้ว อาศัยการตีความประกอบการพิจารณา โดยไม่จำเป็นต้องอยู่ในระดับที่ต้องระบุให้เฉพาะเจาะจงลงไปอย่างละเอียด เพราะบางกรณีอาจเป็นการเหลือวิสัยที่จะบัญญัติด้วยถ้อยคำที่ชัดเจนแน่นอนได้

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๗ ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดวางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่น ...” กับความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๘ ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์ของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ...” แล้ว จะเห็นได้ว่า เจตนารมณ์หรือคุณธรรมทางกฎหมายมุ่งที่จะคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลในลักษณะที่แตกต่างกัน จึงบัญญัติไว้คนละหมวดที่มีวัตถุประสงค์ในการลงโทษที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๗ อยู่ในหมวดความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของประชาชน เนื่องจากการเอาเพลิงไปวางเพื่อเผาทรัพย์ของผู้อื่นเป็นความผิดที่เป็นการก่ออันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของประชาชน และเกิดความเสียหาย เพราะเพลิงอาจไหม้ลุกลามไปอย่างรวดเร็วและไม่มีขอบเขตจำกัด ส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้บริสุทธิ์ในวงกว้างอันเป็นภัยสาธารณะไม่ใช่ภัยส่วนบุคคลได้ ส่วนความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๘ อยู่ในหมวดความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองกรรมสิทธิในทรัพย์ของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เนื่องจากการทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์ของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยเป็นความผิดที่เป็นการก่ออันตรายต่อทรัพย์เฉพาะสิ่งของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์จึงเป็นความผิดอาญาส่วนบุคคล ซึ่งเป็นความผิด

อันยอมความได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๑ ที่บัญญัติว่า “ความผิดตามมาตรา ๓๕๘ และมาตรา ๓๕๙ เป็นความผิดอันยอมความได้” เห็นได้ว่า บทบัญญัติทั้งสองมีคุณธรรม ในทางกฎหมายที่มุ่งประสงค์คุ้มครอง องค์ประกอบความผิด และโทษที่ต่างกันตามพฤติการณ์ และความร้ายแรงแห่งการกระทำ ดังนั้น บทบัญญัติดังกล่าวจึงแยกความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๗ กับความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๘ ออกจากกัน

สำหรับกรณี “อาจเป็นอันตรายแก่ประชาชนทั่วไป” ตามที่จำเลยทั้งสองโต้แย้ง ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๒๐ และมาตรา ๒๒๑ ได้บัญญัติไว้ในกรณีทำให้เกิดเพลิงไหม้ หรือทำให้เกิด การระเบิดจนน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์ของบุคคลอื่นไว้แล้ว จึงเห็นได้ว่า ฝ่ายนิติบัญญัติ ประสงค์ที่จะป้องกันไม่ให้อันตรายดังกล่าวเกิดขึ้น จึงบัญญัติความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ ซึ่งหาก ผู้กระทำรู้ว่าเป็นของผู้อื่นและผู้กระทำมีเจตนาวางเพลิงเผาทรัพย์นั้น ผู้กระทำจะมีความผิดฐาน วางเพลิงเผาทรัพย์ โดยต้องรับโทษทั้งจำคุกและปรับในอัตราสูงเพื่อให้ได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของ การกระทำความผิด คือ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาท ถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท โดยความผิดฐานดังกล่าวเป็นความผิดอาญาต่อแผ่นดินหรือความผิดอันไม่อาจ ยอมความได้ และด้วยเหตุที่เป็นการกระทำที่มีความร้ายแรงต่อความปลอดภัยของประชาชนทั่วไป ฝ่ายนิติบัญญัติจึงบัญญัติให้ลงโทษการกระทำที่แม้เป็นเพียงการเตรียมการกระทำความผิด ให้ได้รับโทษ เสมือนกับการที่ได้ลงมือกระทำความผิดไปแล้ว ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๙ ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดเตรียมเพื่อกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรา ๒๑๗ ... ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับ พยายามกระทำความผิดนั้น ๆ”

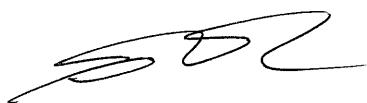
ดังนั้น จึงเห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๗ เป็นบทบัญญัติที่มีความชัดเจน แน่นนอนที่ประชาชนสามารถรู้ได้ว่าการกระทำอย่างใดมีความผิดและเมื่อกระทำการนั้นแล้ว ตนจะได้รับ โทษอย่างไร โดยไม่จำเป็นต้องกำหนดถ้อยคำอื่นใดเพิ่มเติมให้เฉพาะเจาะจงลงไปอย่างละเอียดอีก และได้ สัดส่วนกับความร้ายแรงของการกระทำความผิด สอดคล้องกับหลักความได้สัดส่วนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

ส่วนข้อโต้แย้งของจำเลยทั้งสองที่ว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๗ มีบทกำหนดโทษ สูงเกินกว่ากรณี ไม่ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิดและเกินสมควรแก่เหตุ หากกรณีเป็นการเผาทรัพย์ ที่เป็นการแสดงออกทางศิลปะหรือการประท้วงเรียกร้องอันเป็นการแสดงออกทางการเมือง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ บัญญัติรับรองและคุ้มครอง

ให้บุคคลมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน แม้บุคคลจะมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ ก็ตาม แต่เสรีภาพดังกล่าวจะต้องไม่ไปรบกวนหรือขัดต่อการใช้สิทธิหรือเสรีภาพของผู้อื่น การมีเสรีภาพจึงไม่ใช่เสรีภาพโดยสมบูรณ์ที่รัฐไม่อาจจำกัดได้ หากแต่เป็นเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญกำหนดเงื่อนไขให้จำกัดได้เพื่อให้การใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลอยู่ภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ส่วนประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๗ เป็นกฎหมายที่กำหนดความผิดให้บุคคลต้องรับโทษทางอาญา ซึ่งเป็นไปตามข้อยกเว้นของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ ที่รับรองและคุ้มครองว่าบุคคลไม่ต้องรับโทษทางอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๗ จึงเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม เป็นคนละกรณีกับการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ ด้วยเหตุผลดังกล่าวประกอบกับเมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์สาธารณะที่จะได้รับตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายกับผลกระทบจากการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลแล้ว ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๗ เป็นบทบัญญัติที่ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ไม่ขัดต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคล และไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๓๔

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๗ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๓๔

(นายวรวิทย์ กังคศิเทียม)

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ